

ЛОПАТИНСЬКА Філомена Миколаївна (дівоче — Кравчук; сценічне до 1893 — Кравчуківна; 1873, Чернівці — 26. 03. 1940, Одеса) — актриса, співачка (сопрано). Сестра [Л.-В. Петровичевої](#), дружина [Лева](#), мати [Фавста](#) Лопатинських. 1888–90 співала в чернів. студент. хорі під керівництвом [С. Смаль-Стоцького](#), у якого брала перші уроки співу. 1890–98 — актриса Театру товариства «Руська бесіда» (Львів), де виступала переважно у співочих ролях драм. репертуару, в оперетах та операх. Водночас на поч. 1890-х рр. навч. у В. Баронча у Львові. Закін. Львів. консерваторію (1904; кл. [В. Висоцького](#)), згодом стажувалася у Віден. консерваторії задля вдосконалення співу нім. мовою. 1899–1907 — у Львів. міськ. (польс.) театрі (1900–06 — під керівництвом Т. Павликовського, від 1906 — Л. Геллера): до 1903 — солістка оперети, згодом — опери. Виступала в опер. та оперетк. виставах Руського нар. театру (1900–13; від 1906 — під керівництвом [Й. Стадника](#)), водночас у Міськ. (нім.) театрі в Чернівцях (1908–12). 1913–14 концертувала. 1915–16 — у трупі «Тернопільські театральні вечори» під керівництвом [Леся Курбаса](#). 1916–17 — у новоствореному «Товаристві українських артистів при участі М. К. Заньковецької та П. К. Саксаганського», з яким виступала в Києві, Одесі, Миколаєві, Херсоні, Олександрівську (нині Запоріжжя), Кременчуці (нині Полтав. обл.), Полтаві. 1917–18 — в Укр. нац. театрі під керівництвом [П. Саксаганського](#) в Полтаві. 1918–19 — у складі Укр. чернів. театру (під керівництвом [К. Рубчакової](#)). 1921–22 — в Укр. пересувному драм. театрі у Сх. Галичині під керівництвом І. Когутяка. 1890–1923 брала участь у щоріч. шевченків.

концертах у Сх. Галичині й на Буковині, а також у лисенків. ювілейних у Львові (1903) й Чернівцях (1903, 1904). У 1923 була серед учасників відновлення діяльності Укр. нар. театру ім. І. Тобілевича в Станіславі (нині Івано-Франківськ). Виконала ролі Ольги («Підгір'яни» І. Гушалеви́ча, музика М. Вербицького), Марусі («Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці» М. Старицького). 1924 залишила сцену. Мала голос невеликої сили, але чистий, рівний, гнучкий та дзвінкий. У репертуарі — твори М. Лисенка, на сл. Дніпровой Чайки, Б. Лепкого, М. Шашкевича, Т. Шевченка, українські народні пісні. Мала записи на грамплатівках.

Основні партії

Оксана («Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського), Наталка («Наталка Полтавка» І. Котляревського – М. Лисенка), Маруся, Оксана, Галя («Чорноморці», «Різдвяна ніч», «Утоплена» М. Лисенка), Катерина (одн. опер. М. Аркаса), Дідона («Еней на мандрівці» Я. Лопатинського), Марта («Бабинська республіка» М. Солтиса), Тетяна («Євгеній Онегін» П. Чайковського, українською мовою), Рахиль («Жидівка» Ф. Галеві, нім. і укр. мовами), Аїда, Віолетта, Амелія («Аїда», «Травіата», «Бал-маскарад» Дж. Верді), Марійка, Анулька («Продана наречена», «Поцілунок» Б. Сметани), Маргарита («Фауст» Ш. Гуно, нім. і укр. мовами), Мікаела («Кармен» Ж. Бізе), Тоска, Мімі, Баттерфляй («Тоска», «Богема», «Мадам Баттерфляй» Дж. Пуччіні), Стелла («Паяци» Р. Леонкавалло), Сантуцца («Сільська честь» П. Масканьї), Суламиф («Цариця Савська» К. Гольдмарка).

Рекомендована література

1. Чарнецький С. Нарис історії українського театру в Галичині. Л., 1934;
2. Пилипчук Р. Визначна українська співачка // Рад. Буковина. 1960, 30 берез.;
3. Його ж. Театр на західноукраїнських землях // Укр. драм. театр: В 2 т. Т. 1. К., 1967;
4. Демочко К. Піснею обійняла Буковину // Жовтень. 1972. № 11;
5. Його ж. Піснею обіймала рідний край // Мист. Буковина: Нариси з минулого. Чч., 2008;
6. Загайкевич М. Музично-драматичний театр // Історія укр. музики. 2-е вид. Т. 2. К., 2009.

[Р. Я. Пилипчук](#)

Бібліографічний опис:

Лопатинська Філомена Миколаївна / Р. Я. Пилипчук // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-56417>. – Останнє поновлення : 2024.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).